

לבניו ולבני בניו

הכוזרים. הלא היא אגדה מופלאה. ספור מדהים על מלך אשר חיפש את קרבת אלוקים, ומצאה אצל ישראל ותורתם.

אך בדרכו אל האמת, חיפש בין כל האמונות את הדרך לעבדו, ולא התיישב על דעתו. עד שקרא אליו חכם מחכמי ישראל כדי שיבאר לו את עיקרי התורה, ומצאה אמיתית מבוססת ומיוסדת על אדני המסורה, ללא שתיפול בה טעות.

כאשר פונה הכוזרי לחבר, ציפה לקבל ממנו תשובה בנוסח: אני מאמין בבורא השמים והארץ, המשגיח על כל בריותיו, ומנהיגם...

תחת זאת, שמע תשובה אחרת שהממה אותו לחלוטין.

וכך אומר החבר למלך כוזר: אני מאמין באלקי אברהם יצחק ויעקב המוציא את בני ישראל ממצרים באותות ובמופתים ובמסות, והמכלכלם במדבר, והמנחילם את ארץ כנען אחרי אשר העבירם את הים והירדן במופתים גדולים ושלח משה בתורתו, ואחר כך כמה אלפי נביאים אחריו מזהירים על תורתו, מיעדים בגמול הטוב לשומרה ועונש הקשה לממרה אותה. ואנחנו מאמינים בכל מה שכתוב בתורה, והדברים ארכים.

מדוע? מדוע התחיל החבר לתאר לכוזרי את אמונתו מיציאת מצרים, ולא מבריאת העולם?
מדוע אמר לכוזרי כי אנו מאמינים באלוקי אבותינו המוציאנו ממצרים, ולא אמר לו כי אנו מאמינים בבורא השמים והארץ?

הסיבה היא כה פשוטה, וכפשטותה עמקתה. אכן, אנו יכולים לדעת כי יש בורא לעולם מתוך התבוננות סביבנו, והבטה על עצמנו. וכך מעיד איוב על עצמו ואומר: וּמִבְּשָׁרֵי אֶחָדָה אֵלֹהִים. ודוד המלך, משורר בספר התהילים ואומר: כִּי אֶרְאֶה שָׁמַיִךְ - אֲבִין מִכָּךְ מִיד כִּי הֵם - מַעֲשֵׂי אֲצַבֵּעֶיךָ, - וכאשר אראה - יָרַח וְכֹכָבִים - אֲדַע כִּי הֵם - אֲשֶׁר כּוֹנֵנֶתָה.

אכן יכולים אנו לדעת שיש בורא, מתוך התבוננות על הבריאה. כי כשם שהבגד מעיד על אורג, כך מעידה הבריאה על בוראה. אך עלולים ליפול הרבה ספקות בדבר, כשם שאנו רואים בקרב החוקרים בני ימינו, שאינם מאמינים כי העולם נברא יש מאין, ומוצאים הסברי הבל לשיטתם.

לבניו ולבני בניו

אולם בכך שהאלוקים הוציאנו ממצרים, אין כל ספק. שהרי אבות אבותינו היו שם, ועל בשרם חוו זאת. הם, הם שהשתעבדו במצרים, ואת שוועתם שמע האלוקים, ונגף את מצרים, והציל את בכוריהם. הם, הם ששמעו את קולו של האלוקים מדבר מהר סיני, והם שראו את קריעת ים סוף ובקיעת הירדן. זקני זקנינו שבאותו הדור, ראו את הארץ נכבשת לפני ישראל, כמעט ללא נקיפת אצבע מצידם. הם במו עיניהם חזו בשמש העומדת ממהלכה כיום תמים.

אבותינו היו שם. כן, הם ראו ושמעו. הם ראו את ענן השכינה שחפף על המשכן, הם ראו את עמוד האש הולך לפניהם להאיר להם בלילה, ושתו ליבם לעמוד הענן המיישר להם את הדרך. הם חשו כל זאת בעצמם. איש לא היה צריך לספר להם.

ואבינו זקנינו, כמה עשרות דורות לפנינו, סיפר על זאת לבניו, והם לבניהם, וכך עובר לו הסיפור מאב לבנו, ומבנו לנכדו, עד אבותינו שסיפרו לנו. נשתמרו בידינו תאריכים מדויקים, ומסורה קפדנית, עד שלא יתכן שיפול בזה ספק.

משום זאת בחר החבר לספר לכוזרי על יציאת מצרים.

וכאשר נדע כי יש מנהיג לעולם שהוציאנו ממצרים, נדע ונאמין כי הוא הוא בורא העולם אשר יצרו יש מאין.

וכך אכן מבאר זאת החבר עצמו למלך כוזר,
כאשר הלה שואלו מדוע החל לענות מיציאת
מצרים ולא מבריאת העולם.

לבניו ולבני בניו

בקשת בני עוד ספור ודי
אמרת לי שהכי כדאי,
שאבחר לי מכל אשר איתי
ספור אחד נכון ואמיתי.

הוא היה למרגלות ההר
ושמע ברקים וקול שופר.
ויחרדו כל העם מאד,
חולות חורב תחתיו עמדו מנוד.

איש אחד, עבד מיוסר,
היה בונה עיר מבצר לשר.
אפילו תבן לא נתנו לו, בן,
אך לבנים - היו אומרים לו - תלבן.

וקול שמע חוצב מתוך האש
החיל ההר, החיל מדבר קדש,
"אנוכי אלוקיכם בני,
ולא יהא אחר על פני"

עיר קשה, ארץ אין בה אור,
ותינוקות טובעים במי יאור.
תחת טיח גויות של ילדים -
הם בני אחיו, בני עם העבדים.

והוא ספר לבנו את כל אשר ראו עיניו,
ובנו ספר את הספור לבניו ולבני בניו,
כך הגיעה העדות עד אב של סבא שלך,
והוא ספר הכל לאבי ואני מספר לך.

והוא ספר לבנו את כל אשר ראו עיניו,
ובנו ספר את הספור לבניו ולבני בניו,
כך הגיעה העדות עד אב של סבא שלך,
והוא ספר הכל לאבי ואני מספר לך.

כשתגדל ותהיה לאב
ולידך, כמו לידי עכשיו,
ילד חמד יבקש ממך, ודאי
אבא, עוד ספור אחד ודי.

צרור אזוב ודם על מזוזה,
במו ידיו טבל והיזה.
ובניסי ניסים ביד גדולה
יצא משבי מר לגאולה.

ספר לו, בני, ספר לו אהובי,
אמור לו, כך שמעתי מאבי,
וכך העיד באזני זקני זקניו
איש אשר ראה במו עיניו.

ים נקרע והוא היה לו עד,
משני צידיו נצבו נוזלים כנר,
מסלע מים, משמים מן,
ועמוד של אש ושל ענן.

והוא ספר לבנו את כל אשר ראו עיניו,
ובנו ספר את הספור לבניו ולבני בניו,
כך הגיעה העדות עד אב של סבא שלך,
והוא ספר הכל לאבי ואני מספר לך.

והוא ספר לבנו את כל אשר ראו עיניו,
ובנו ספר את הספור לבניו ולבני בניו,
כך הגיעה העדות עד אב של סבא שלך,
והוא ספר הכל לאבי ואני מספר לך.